

קידושין שאינם מסורין לביאה

א. תלמוד בבלי יבמות כג:

גמ'. שמע מינה קדושין שאין מסורין לביאה הוו קדושין הכא במאי עסקינן כשהוכרו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני ואינו יודע ולא קתני ואינו ידוע ש"מ.

ב. תלמוד בבלי קידושין נא.

איתמר קידושין שאין מסורין לביאה אביי אמר הוו קדושין רבא אמר לא הוו קדושין אמר רבא בר אהינא אסברא לי כי יקח איש אשה ובעלה קידושין המסורין לביאה הוו קידושין קידושין שאין מסורין לביאה לא הוו קידושין תנן המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת אינן מקודשות הא אחת מאשה ובתה או מאשה ואחותה מקודשת ואמאי קידושין שאין מסורין לביאה נינהו תיובתא דרבא אמר לך רבא ולטעמין אימא סיפא מעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד כלכלה של תאנים ושלחן היתה ושל שביעית היתה ואמר הרי כולכם מקודשות לי בכלכלה זו ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות אחיות הוא דאינן מקודשות הא נכריות מקודשות ה"ד אילימא דאמר כולכם קני את וחמור הוא ואת וחמור לא קנה אלא לאו דאמר להו אחת מכם וקתני אין אחיות מקודשות וכו'.

ג. חידושי הרשב"א שם

ואביי אמר הוו קדושי. תמיהא לי א"כ לאביי המקדש אשה ובתה כאחת אמאי אין מקודשת דהא לדידי' דרבה נמי לית לי' כדמותיב לי' ממעשר וממעשר בהמה, וי"ל דבתר דשמעה מרבה סברה, ואפשר דאביי מודה בשאין מסורין לביאה כאשה ובתה כאחת שהאחת אוסרת ביאת השניה אלו חלו הקדושין, שאינן קדושין, וכמו שתירצו בתוס' לדעת רבא, וצ"ל... ותירצו בתוס' דשתיהן כאחת פשיטא משום דאין מסורין לביאה כלל דהא אי חלו קדושי שתיהן האחת אוסרת חברתה וכיון שכן אין בזה ספק שאין הקדושין חלין באחת מהן אבל מקדש אחת מאשה ובתה או מאשה ואחותה אין זו אוסרת זו בודאי אלא מספק אתה אוסרת שאין ידוע איזו מהן מקודשת.

ד. תלמוד בבלי גיטין מג.

איבעיא להו מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקידש בת חורין מהו אם תמצא לומר בן ישראל שאמר לבת ישראל התקדשי לחציי מקודשת דחזיא לכוליה הא לא חזיא לכוליה ואם תמצא לומר בן ישראל המקדש חצי אשה אינה מקודשת דשייר בקנינו והא עבד לא שייר בקנינו מאי

ה. תלמוד בבלי יבמות מה.

שלחו ליה בניה בני בי מיכסי לרבה מי שחציו עבד וחציו בן חורין הבא על בת ישראל מהו א"ל השתא עבד כולו אמרי' כשר חציו מיבעיא אמר רב יוסף מרא דשמעתא מנו רב יהודה והא אמר רב יהודה מי שחציו עבד וחציו בן חורין הבא על בת ישראל אותו ולד אין לו תקנה כי איתמר דרב יהודה כגון דקדיש בת ישראל דנמצא צד עבדות שבו משתמש באשת איש.

ו. תוספות יבמות כג:

קדושין שאין מסורים לביאה - פירוש דע"י קדושין קא מפסדה בביאה אבל חייבי לאוין ועשה חשיבי קדושין המסורים לביאה.

ז. תוספות קידושין נא.

קידושין שאין מסורין לביאה רבא אמר לא הוו קידושין - פי' בקונטרס דכתיב ובעלה דבעינן ראויין לביאה וקשה דהא חייבי לאוין אינם ראויין לביאה ותפסי בהו קידושין לכך נראה לפרש קידושין שאין מסורין לביאה כלומר שאיסור הביאה ע"י קידושין והיינו היכא דקידש אחת משתי אחיות בסתם שמקודם הקידושין היתה כל אחת מהן מותרת ועכשיו ע"י הקידושין נאסרו שתיהן אבל חייבי לאוין איסור הביאה לא באה ע"י הקידושין שהרי מקודם לכן נאסרו בביאה כמו אחר הקידושין.

ח. תלמוד בבלי קידושין עח.

אמר אביי קידש לוקה בעל לוקה קידש לוקה משום לא יקח בעל לוקה משום לא יחלל רבא אמר בעל לוקה לא בעל אינו לוקה משום דכתיב לא יקח ולא יחלל מה טעם לא יקח משום לא יחלל ומודה אביי במחזיר גרושתו שאם קידש ולא בעל שאינו לוקה לקחתה להיות לו לאשה אמר רחמנא והא ליכא ומודה רבא בכהן גדול באלמנה שאם בעל ולא קידש שלוקה ולא יחלל זרעו בעמיו אמר רחמנא והרי הוא חילל ושניהם מודים במחזיר גרושתו שאם בעל ולא קידש שאינו לוקה דרך ליקוחין אסרה תורה.

ט. רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק טו

ב. אחד ממזר שנשא ישראלית או ישראלית שנשא ממזרת כיון שבעלו אחר הקידושין לוקין, קידש ולא בעל אינו לוקה, בעל ולא קידש אינו לוקין משום ממזרות שאין לך בכל חייבי לאוין מי שלוקה על בעילה בלא קידושין אלא כהן גדול באלמנה כמו שיתבאר, המחזיר גרושתו משנשאת הולד כשר שהרי אינה ערוה.

י. רמב"ם הלכות אישות פרק א

ד. קודם מתן תורה היה אדם פוגע אשה בשוק אם רצה הוא והיא נותן לה שכרה ובוועל אותה על אם הדרך והולך לו, וזו היא הנקראת קדשה, משנתנה התורה נאסרה הקדשה שנאמר לא תהיה קדשה מבנות ישראל, לפיכך כל הבוועל אשה לשם זנות בלא קידושין לוקה מן התורה מפני שבעל קדשה.

השגת הראב"ד

קודם מתן תורה אדם פוגע אשה בשוק אם רצה הוא והיא נותן לה שכרה ובוועל אותה על אם הדרך והולך לו וזו היא הנקראת קדשה. א"א אין קדשה אלא מזומנת והיא המופקרת לכל אדם אבל המייחדת עצמה לאיש אחד אין בה לא מלקות ולא איסור לאו והיא הפילגש הכתובה, ובעלי הלשון דורשין פילגש מלה הפוכה ומורכבת בפי שגל עומדת לפרקים למשגל משמשת את הבית ופעמים למשכב, ויש ספרים שכתוב בהם (סנהדרין כא) פילגשים קדושין בלא כתובה, מ"מ אין איסור לאו אלא במזומנת עצמה לכל אדם, שאם כדבריו מפתה היאך משלם עליה ממון והלא לוקה עליה אלא ודאי משהוצרכה לפיתוי אינה קדשה.

יא. תלמוד בבלי יבמות נו:

אמר רבא אשת כהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משום זונה משום זונה אין משום טומאה לא אימא אף משום זונה.

יב. תלמוד בבלי קידושין ב.

גמ'. האשה נקנית מאי שנא הכא דתני האשה נקנית ומ"ש התם דתני האיש מקדש וכו' מעיקרא תני לישנא דאורייתא ולבסוף תני לישנא דרבנן ומאי לישנא דרבנן דאסר לה אכ"ע כהקדש.

יג. תוספות שם

דאסר לה אכ"ע כהקדש - והרי את מקודשת לי כלומר להיות לי מקודשת לעולם בשבילי כמו (נדרים ד' מח.) הרי הן מקודשין לשמים להיות לשמים ופשטא דמילתא מקודשת לי מיוחדת לי ומזומנת לי ומיהו אם היה אומר טלית זו מקודש לי אין נראה שיועיל דגבי אשה במה דמתיחדת להיות לו היא נאסרת לכל אבל בכך וטלית לא שייך למימר הכי.

יד. חידושי תלמידי הרשב"א שם

דכתיב ובעלה מלמד שנקנית בביאה ולשון קדושין איסורין דאסר לה אכ"ע כהקדש לומר שיתרחקו ממנה בני אדם כדכתיב לא ינקה כל הנוגע בה ומיהו עיקר לשון הרי את מקודשת פי' הרי את מזומנת לי כדכתיב וקדשתם היום ומחר...

טו. תלמוד בבלי קידושין ה.

אמר רב הונא חופה קונה מקל וחומר ומה כסף שאינו מאכיל בתרומה קונה חופה שמאכלת בתרומה אינו דין שתקנה וכסף אינו מאכיל והאמר עולא דבר תורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה שנאמר וכהן כי יקנה נפש קנין כספו והאי קנין כספו הוא ומה טעם אמרו אינה אוכלת גזירה שמה ימזגו לה כוס בבית אביה ותשקנו לאחיה ולאחותיה אלא פריך הכי ומה כסף שאינו גומר קונה, חופה שגומרת אינו דין שתקנה. וכו'.

טז. תלמוד בבלי כתובות ב.

ועכשיו ששנינו שקדו אותה ששנינו הגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה הגיע זמן באחד בשבת מתוך שאינו יכול לכנוס אינו מעלה לה מזונות לפיכך חלה הוא או שחלתה היא או שפירסה נדה אינו מעלה לה מזונות ואיכא דבעי לה מיבעיא חלה הוא מהו התם טעמא מאי משום דאניס והכא נמי הא אניס או דלמא התם אניס בתקנתא דתקינן ליה רבנן הכא לא ואם תמציי לומר חלה הוא מעלה לה מזונות חלתה היא מהו מצי אמר לה אנא הא קאימנא או דלמא מציא אמרה ליה נסתחפה שדהו ואת"ל אמרה ליה נסתחפה שדהו פירסה נדה מהו בשעת ווסתה לא תיבעי לך דלא מציא אמרה ליה נסתחפה שדהו כי תיבעי לך שלא בשעת ווסתה מאי כיון דלא בשעת ווסתה היא מציא אמרה ליה נסתחפה שדהו או דלמא כיון דאיכא נשי דקא משנייא ווסתייהו כשעת ווסתה דמי

יז. תוספות שם

מציא אמרה ליה נסתחפה שדהו - ואינו יכול לטעון דאדרבה מזלה גרם דכיון דלא מיפקדא אפריה ורביה לא מיענשא כדאמרינן בהבא על יבמתו (יבמות דף סד:) ועוד דהאשה היא שדה של הבעל ואין הבעל שדה שלה.

יח. תוספות הרא"ש שם

ועוד תימה כי היכי דאשה שנולדו בה מומין אמרינן נסתחפה שדהו הכי נמי האיש שנולדו בו מומין נימא נסתחפה שדה שלה ואמאי כופין אותו להוציא, וי"ל משום דהאשה קנין כספו של האיש כמו עבדו שורו וחמורו ותלויה במזלו.

יט. תוספות הרשב"א משאנץ שם

ע"ק כי היכי דאשה שנולדו בה מומין אמרינן נסתחפה שדהו האיש שנולדו בו מומין נמי אימא נסתחפה שדה שלה ואמאי תני התם שכופין אותו להוציא. וי"ל דהאשה כמו ממון האיש והממון לוקה בעון האיש ואין האיש לוקה עבור הממון.

כ. תלמוד בבלי קידושין ו.

אמר אביי המקדש במלוה אינה מקודשת בהנאת מלוה מקודשת ואסור לעשות כן מפני הערמת רבית האי הנאת מלוה ה"ד אילימא דאזקפה דאמר לה ארבע בחמשה הא רבית מעלייתא הוא ועוד היינו מלוה לא צריכא דארווח לה זימנא.

כא. חידושי הרשב"א שם

אילימא דאזופה ארבעה בחמשה רבית מעליא היא. ואסיקנא דארווח לה זימנא, ואיכא למידק מ"ש ד' בה' דקא יחב לה האי טופינא בקדושיה ומ"ש כי ארווח לה זימנא בקדושיה הכא והכא אתתא היא ליה ברבית מלותו אטו מאן דארווח זימנא ושקיל דינר מי שרי, וי"ל כיון דגופה ממש לא קני ליה לא הוי רבית אלא שאסור משום הערמת רבית אבל כי קצץ ד' בחמשה ובדמי ההוא דינר של רבית קא שקיל לה הוי רבית מעליא, דהו"ל כמאן דשקיל פחות משו"פ בדמי ההוא דינר ורבית מעליא הוא דהא אחשביה איהו בדינר (עי' ב"מ סה.), כך תירץ הראב"ד.

כב. חידושי הריטב"א שם

וכי תימא אם כן רבית קצוצה הוא ואגר נטר ליה גמורה שהרי נקנית לו מפני שהרויח לה מעות המלוה, ואיכא למימר דאגר נטר ליה לא מיתסר אלא בשנותן הלוה למלוה ממון וזו אינה נותנת לו ממון, ואם מפני שמקנה לו עצמה הרי הוא קונה אדון לעצמו, אלא משום דמחזי לעלמא כרבית אסור לעשות כן מפני הערמת רבית.

כג. תלמוד בבלי גיטין פב.

מתני'. המגרש את אשתו ואמר לה הרי את מותרת לכל אדם אלא לפלוני ר' אליעזר מתיר וחכמים אוסרים וכו' גמ'. ...בעי רבי אבא בקידושין היאך תיבעי לר"א תיבעי לרבנן תיבעי לר"א עד כאן לא קאמר רבי אליעזר הכא אלא משום דכתיבי קראי אבל התם קנין מעליא בעינן או דלמא ויצאה והיתה תיבעי לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן הכא אלא דבעינן כריתות וליכא אבל התם קנין כל דהו או דלמא ויצאה והיתה לבתר דאיבעיא ליה הדר פשטה בין לרבי אליעזר בין לרבנן בעינן ויצאה והיתה.

כד. שו"ת תשב"ץ חלק ב סימן טז

ומה שנ"ל בזה הוא שהתלמוד שתי הקושיות הקשה כאחת שהוא רוצה להשוות משנה זו עם משנת האיש מקדש ובשני דברים הם מתחלפות ובשניהם הקש' מאי שנא דתני הכא הכי והתם הכי והמתרץ תירץ ב' הקושיות ג"כ כאחת דלישנא דקנייה הוה צריך למיתני הכא וכיון דלישנא דקנייה הוזקק לשנות שנה ג"כ על כרחו לישנא דהאשה שא"א לשנות האיש קונה וכמו שסיים סדור קושיותיו משום הנהו טעמי אי משום טעמא קמא דתני רישא משום סיפא ואלו תנא לישנא דקדושין לא הוה תני רישא משום סיפא דלא דמו להדדי כלל דליתני חדא משום חדא דהאי לשון קדושין והאי לשון קנייה אבל השתא דתרוייהו לשון קנייה אית ליה למיתני חדא משום חדא. ואי משום טעמא בתרא דאשה אינה מתקדשת אלא לרצונה דאלו תנא לישנא דקדושי הוה מצי למיתני האיש מקדש ושמעינן שפיר מינה דאינה מתקדש' אלא לדעתה שאין אדם אוסר דבר שאינו שלו בהקדש ואשה אינה נאסרת בהקדש אלא מפני שקנא' האיש מדעת' והוא שלו וקנינו ואיסורו באין כאחד.

כה. תלמוד בבלי קידושין סז:

אשכחן אחות אשה שאר עריות מנלן ילפינן מאחות אשה מה אחות אשה מיוחדת שהיא ערוה וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת ולא תפסי בה קידושין אף כל שהיא ערוה וחייבין על זדונה כרת ועל שגגתה חטאת לא תפסי בה קידושין בשלמא כולהו אתיין אלא אשת איש ואשת אח איכא למיפרך מה לאחות אשה שכן אין לה היתר במקום מצוה תאמר באשת אח שיש לה היתר במקום מצוה אשת איש נמי איכא למיפרך מה להנך שכן אין לה היתר בחיי אוסרן תאמר באשת איש שיש לה היתר בחיי אוסרן אלא א"ר יונה ואיתימא רב הונא בריה דרב יהושע אמר קרא כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו הוקשו כל העריות כולם לאחות אשה מה אחות אשה לא תפסי בה קידושין אף כל עריות כולם לא תפסי בה קידושין.

כו. תלמוד בבלי קידושין ז.

אמר רבא התקדשי לי לחציי מקודשת חצייך מקודשת לי אינה מקודשת אמר ליה אביי לרבא מאי שנא חצייך מקודשת לי דאינה מקודשת אשה אמר רחמנא ולא חצי אשה ה"נ איש אמר רחמנא ולא חצי איש א"ל הכי השתא התם איתתא לבי תרי לא חזיא אלא גברא מי לא חזי לבי תרי וה"ק לה דאי בעינא למינסב אחריתי נסיבנא אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא וניפשטו לה קידושי בכולה מי לא תניא האומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה ואפי' למ"ד אין כולה עולה ה"מ היכא דמקדיש דבר שאין הנשמה תלויה בו אבל מקדיש דבר שהנשמה תלויה בו הוא כולה עולה מי דמי התם בהמה הכא דעת אחרת

כז. תוספות שם

ונפשטו קידושי בכולה מי לא תניא כו' - תימה דבריש תמורה (דף יא:) יליף רגלה של זו עולה ובדבר שהנשמה תלויה בו מקרא דכתיב כל אשר יתן ממנו לה' וגבי אשה לא כתיב קראי וא"כ מאי פריך הא לא דמו להדדי ונראה שלכך דקדק רש"י ופירש דהא מקודשת בלשון הקדש קאמר לה וכדאמר בריש פירקין דאסר לה אכ"ע כהקדש שאדם עושה אותה כהקדש לפיכך יש להיות דינה כהקדש אבל אם היה אומר מאורסת או חד מהנהו לישני דלעיל (דף ו.) על זה לא היה מקשה ונפשטו קידושי בכולה לפירוש זה.